

GRAFMONUMENT DUDOK VAN HEEL OPGEKNAPT

De Oude Begraafplaats van Naarden

Het overkapte grafmonument van de familie Dudok van Heel op de Oude Begraafplaats van Naarden is op vrijdag 29 augustus onthuld. Hieronder meer over deze begraafplaats en het grafmonument.

Eeuwenlang werden de bewoners van Naarden rondom de kerk begraven. In de Franse tijd werd het begraven rond de kerk om hygiënische redenen verboden. Na de val van Napoleon werd het verbod weer opgeheven, maar in 1827 verbood koning Willem I het opnieuw. De begraafplaatsen moesten nu buiten de bebouwde kom komen. In Naarden werd in 1830 de Algemene Begraafplaats geopend, die nu de Oude Begraafplaats wordt genoemd, omdat er in 1937 bij Oud-Valkeveen een nieuwe algemene begraafplaats is aangelegd.

Ver van Naarden

Omdat de schootsvelden in geval van belegering destijds vrij moesten blijven, kwam de begraafplaats op grote afstand van Naarden, in een gebied dat in 1817 van Bussum was geworden. Zolang Bussum geen algemene begraafplaats had, werden niet-katholieke overledenen uit Bussum ook hier begraven. Bussum had destijds namelijk alleen een katholieke begraafplaats (bij station Bussum-Zuid, dat toen natuur-

■ Het grafmonument van Dudok van Heel met de overkapping. Foto ERIC BOR

■ Het toegangshek van de begraafplaats. Foto: WIKIMEDIA, JOOST1948

■ Het toegangshek van de Joodse begraafplaats.

lijk nog niet bestond). Pas in 1873 kreeg Bussum een eigen algemene begraafplaats, gelegen aan de Singel tegenover de Torenlaan. Al in 1886 werd er bij Bussum-Zuid een nieuwe algemene begraafplaats geopend, naast de katholieke begraafplaats.

Treurberken en treurwilgen

In het ontwerp van de begraafplaats in Naarden is de vorm van een Latijns kruis te herkennen. Zo bleef men dicht bij het gevoel van een kerk. De hoofdas eindigt bij een eenvoudig lijkenhuisje. De oudste graven liggen vooraan links van de ingang. Langs de paden staan lindebomen, verder is er tussen en om de graven een weelderige begroeiing van treurberken en treurwilgen. In de noordwesthoek is een deel ingeruimd voor de Joodse Begraafplaats. Het geheel is een rijksmonument. Enkele onderdelen van zowel de Algemene als de Joodse Begraafplaats zijn aangewezen als afzonderlijke (rijks-)monumenten, bijvoorbeeld de toegangshekken. De grafmonumenten zijn voor een groot deel liggende zerken, omgeven door ijzeren hekwerk in allerlei stijlen.

Dudok van Heel

De grafkapel van de familie Dudok van Heel uit 1865 is bijzonder. In 1856 stierf J.P. van Rossum, landheer van het landgoed Berghuis in Naarden. Zijn dochter Hermine was getrouwd met A.E. (Bram) Du-

■ Villa Flevorama, het huis van Abraham Everardus Dudok van Heel en zijn vrouw.

dok van Heel. Hermine overleed in 1869, haar man vier jaar later. De grafkapel is een neogotisch bouwwerk, waarin uiteindelijk 22 nazaten van de familie zijn bijgezet. Het staat op een perceel van 10 x 5 meter, met een grafkelder eronder van 2.30 x 2.30 meter. De kapel staat op een hoog basement, heeft vier topgevels en is in zijn geheel gepleisterd en rijk voorzien van stucornamenten. Op de achterwand staat de tekst van Johannes 11, vers 25: 'Ik ben de opstanding en het leven/ Die in Mij gelooft, zal leven/ Al ware hij ook gestorven'.

Helaas is het graf rond de eeuwwisseling door vandalen geschonden en daarom zijn de stoffelijke resten van de familie overgebracht naar een andere plek. Daarna is de zorg voor het grafmonument verwaarloosd. De grafkapel kwam daardoor in slechte staat te verkeren en werd jarenlang met plastic afgedekt. Restauratie bleek zeer kostbaar. De gemeente Gooise Meren en de Stichting Oude Begraafplaats hebben nu de handen ineengeslagen en de grafkapel een doorzichtige overkapping gegeven, in

afwachting van een latere totale restauratie. In de grafkelder kunnen nu urnen worden geplaatst. Zo krijgt dit monument een nieuwe functie.

Rituelen

Begrafenisrituelen veranderen in de loop van de tijd, maar keren soms ook weer terug naar oude vormen. Tegenwoordig kiest 60 procent van de Nederlanders voor crematie. De urnen worden vaak in een muur- of een urnenveld of in een columbarium op een begraafplaats geplaatst, al dan niet vergezeld van voorwerpen die de herinnering aan de overledene levend houden. Opzichtige grafmonumenten zijn een tijd lang uit de mode geweest, maar vandaag de dag kiezen welgestelden over de hele wereld weer vaker voor een opvallend grafmonument.

Bronnen

Aline Berkhout en Han de Vries, bestuursleden van de Stichting Oude Begraafplaats Naarden, die mij op een zonnige zondagmiddag hebben rondgeleid en van veel informatie voorzien.

Guusje Hent

■ Het afgedekte grafmonument zoals het de afgelopen jaren te zien was.